

Pasningsvejledning

Genette

Genetten (*Genetta genetta*) er i dag den eneste art af desmerdyrene, der er lovlig i privat hold i Danmark.
Foto: Frédéric Salein

- 1 Dyreart
- 2 Fuldvoksen størrelse
- 3 Forventet levealder
- 4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur
- 5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur
- 6 Stimulering og behov for motion
- 7 Fodring
- 8 Sociale behov
- 9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation
- 10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel
- 11 Øvrige informationer

1 Dyreart

Genetta genetta

Genette (Common/small-spotted/Ibiza/European genet)

Genetten er et rovdyr (Carnivora) tilhørende familien af desmerdyr (Viverridae), som omfatter ca. 35 arter af forskellige zibetkatte, genetter, linsanger og palmerullere. Genetterne (slægten *Genetta*) inkluderer 10-14 arter, hvor arten *G. genetta* omfatter flere underarter med forskellig udbredelse i Afrika og Europa.

Plettet genette (*G. tigrina*) har tidligere været holdt privat i Danmark, men i dag er kun *G. genetta* lovlig af desmerdyrene. Bemærk at tidligere ansås manguster også som værende desmerdyr, men i dag placeres de separat i mungofamilien (Herpestidae).

2 Fuldvoksen størrelse

Desmerdyr, heriblandt genetten, ligner ved første øjekast kattedyr. Genetten er lidt større end en almindelig tamkat med en kropslængde på ca. 45-60 cm plus en lang

Sværhedsgrad:
Meget krævende

Kort om dyret

- 45-60 cm lang (uden hale), 1-3 kg; hanner størst
- Typisk 13-15 år gammel, men kan blive ældre
- Primært nataktiv, men kan også være aktiv om dagen
- Voliere min. 12 m² (større anbefales dog) og 2,5 m højt med godt bundlag, klatremuligheder og skjul
- Meget adræt; både løber, klatrer og springer godt
- Jager forskellige dyr, supplerer med lidt frugt og svampe
- Lever både alene eller flere sammen; min. 2 sammen anbefales (kræver god plads og mange skjul)
- Drægtig i 2-2,5 måneder og føder typisk 2-3 unger
- **Bemærk:** Egner sig ikke som kæledyr, kun som hobbydyr

Udbredelse og levesteder

Genetten lever i Afrika, Mellemøsten og det sydlige Europa i mange forskellige slags naturlige miljøer og forekommer også tæt på bebyggelse.

Læs mere i afsnit 11.

hale på ca. 40-55 cm. Vægten er typisk 1-3 kg. Hannen er størst. Hunnen har fire dievorter.

Kroppen er lang, benene relativt korte, snuden spids og ørerne afrundede. Pelsen er kort, tæt og gullig med mørke pletter på kroppen, 8-13 sorte ringe på halen og en sort stribe langs rygsøjlen. Ved snudespidsen og under øjnene er hvidt/lyst, som adskilles af en sort ring rundt om snudeskæftet. En sort variant af genetten forekommer dog også, både i naturen og i fangenskab.

Hårene på rygsøjlen kan rejse sig i situationer, hvor dyret skræmmes. Kløerne kan trækkes frem og tilbage alt efter situation og behov (skydes frem, når byttet skal fanges og fastholdes). De spidse hjørnetænder bruges til at aflive bytte, typisk ved nakkebid. Både kløer og de skarpe hjørnetænder kan gøre stor skade på offeret, hvis genetten angriber i forsvar i situationer, hvor den føler sig truet.

Genetten har analkirtler, hvorfra et ildelugtende sekret udskilles som forsvar mod fjender og til afmærkning af steder.

3 Forventet levealder

Genetter bliver typisk omkring 13-15 år, men individer over 20 år forekommer i fangenskab.

4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur

Genetten er primært nataktiv med størst aktivitet umiddelbart efter solnedgang og før solopgang. Yngre individer og individer i fangenskab ses dog også at være aktive om dagen, hvor genetten ellers normalt sover skjult i hule træer, krat, klippe-/jordhuler o.l. De ses ofte at returnere til samme skjulested som brugt dagen før. Genetten tilbringer lige så meget tid i træerne som på jorden, begge steder hvor den finder føde.

Genetter skal holdes mindst 2 sammen, så de har daglig kontakt med en artsfælle og her kan udvise naturlig social adfærd, men i anlæg, hvor det er muligt at holde dem separat, hvis det bliver nødvendigt.

Genetter holdes bedst i anlæg med fri adgang mellem en inde- og udevoliere med mulighed for aflukning via en hejse- eller skydelem. Adgangen til både et rummeligt indendørs såvel som udendørs anlæg er en rigtig god idé, da genetter typisk vil vælge at opholde sig indendørs i dårligt og koldt vejr og udendørs i godt og solrigt vejr. De kan dog, hvis individerne er vænnet hertil, holdes udendørs året rundt, såfremt hele volieren over vinteren overdækkes og afskærmes godt mod vind, regn og sne, og der er adgang til flere tørre, godt isolerede, lune hvileområder og skjul i form af godt forede huse, kasser, læskure o.l. Resten af året skal en del af udeanlægget stadig være afskærmet og overdækket, så der altid er områder udendørs med ly for vind og vejr.

For to dyr anbefales, at anlægget har et samlet grundareal på mindst 20 m² og en højde på mindst 2,5 m – men meget gerne både større og højere. Som absolut minimum er 12 m², og anlægget skal da være særdeles velindrettet og godt udnyttet i højden med mange niveauer, så det samlede bevægelsesareal er langt større end anlæggets grundareal.

Anlægget skal være en stabil, lukket voliere i tyk tråd, fæstnet godt nedadtil og afskærmet på flere af siderne, så der findes rolige områder. Der skal være et sikkert aflåsnings- og indslusningsystem, så man ikke risikerer, at dyrene flygter ud.

Indendørs som udendørs skal dyrene have masser af klatre-, hvile- og skjulemuligheder, såsom (hule) stammer (både i lodret og vandret plan), træer, klatrestativer, beplantning (f.eks. bambus, buske), tykke grene, klipper, store sten, trærdoder, hylde m.m. Hvert individ skal have mindst én, gerne flere, redekasser (f.eks. rævekasse), godt foret med halm o.l. og placeret højt over jorden.

Uegnet som familiedyr

Genetten egner sig ikke som familiedyr, da de kan finde på at angribe i forsvar med potentielt alvorlige skader til følge for offeret.

De kræver et rummeligt anlæg med masser af stimuli og aktiviteter for at trives, og de egner sig derfor kun som hobbydyr.

Genetten tilbringer omtrent lige så meget tid på jorden som over jorden i træerne, og den er dygtig til at klatre og springe rundt. Det er derfor vigtigt at have både et godt bundlag, hvor den kan snuse og rode rundt, samt gode klatremuligheder i et anlæg. Derudover er det helt nødvendigt med gode skjulemuligheder. Foto: Michael O. Jørgensen

Bundlaget kan bestå af træflis, grus, spåner, jord o.l.

Genetten kan med lidt træning lære at bruge en kattebakke, hvilket kan være en fordel med hensyn til hygiejne og rengøring. Hver dag fjernes ekskrementer fra anlægget (og fra en evt. bakke, hvor nyt grus da tilføres; rengøring i bund skal ske jævnlige), foderrester fjernes, drikkevandet (f.eks. i fastspændt trug) udskiftes og inventaret (f.eks. hylde og redekasse) aftørres. Bundlag og inventar skal udskiftes, og bunden rengøres i bund efter behov, således at en høj hygiejne i anlægget opretholdes – behovet afhænger bl.a. af anlæggets størrelse og brugen af kattebakke. Det vil være en stor fordel ved rengøring af bunden, at anlægget kan spules.

5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur

Et ideanlæg skal være velventileret og belyses i en naturlig døgnrytme (f.eks. dagslys).

Såfremt der er fri adgang mellem en udendørs og indendørs del, må der ikke være en stor temperaturforskel mellem disse, da dyrene dårligt tåler drastiske temperaturskift. Kun genetter, der er vant til at gå ude året rundt, kan holdes permanent i udendørs anlæg (tildækket over vinteren), dog altid med adgang til flere lune pladser.

6 Stimulering og behov for motion

Aflivede, hele byttedyr kan serveres frosne om sommeren, så dyrene kan beskæftige sig med at bearbejde dem. Derudover bør byttedyrene og kødstykkerne monteres/placeres på forskellige steder (både på jorden og i højden) og måder i anlægget, f.eks. fastgjort i en snor/elastik, i diverse beholdere og/eller gemt under sten. Således stimuleres genettens naturlige jagtinstinkt, og den aktiveres med at lede efter føden og arbejde med "byttet".

Forskellige stærke dufte kan placeres rundt om i anlægget, så dyrene kan aktiveres med at undersøge dem.

Variér dagligt eller jævnligt de forskellige stimuli (fødeemnerne, dufte, legetøj mv.), så det ikke bliver ensformigt, og så der altid er noget nyt for dyrene at undersøge, bearbejde og aktivere sig med.

Det er også en god idé at give dem adgang til kattegræs.

Genetter studeret i naturen (i Spanien) er fundet at bevæge sig i gennemsnit over 2,5 km hver nat og have et aktivitetsområde på op til 7,8 km² i gennemsnit (men langt mere for nogle individer). Genetten er et adræt dyr, der bevæger sig på jorden såvel som i træerne, hvor de løber, springer og klatrer godt.

Genetten har derfor et stort behov for motion, som i fangenskab tilgodeses ved at give et rummeligt anlæg med masser af plads, både i grundareal og højden. Der skal desuden være masser af muligheder for at klatre og springe rundt.

7 Fodring

Genetten klatrer i træer for at fange fugle/fugleæg i reder, mens meget af føden også findes på jorden ved jagt af gnavere, fugle, krybdyr, padder, fisk og insekter. I bebyggede områder kan genetten også finde på at tage opdrættet fjerkræ. De supplerer evt. den animalske føde med lidt frugt og svampe. Især lugtesansen, men også synet og hørelsen, bruges til at finde byttet.

Genetter har et stort behov for animalsk, proteinrig føde. For at sikre, at deres daglige behov opfyldes, skal de dagligt fodres meget varieret med en blanding af proteinrig tørkost af god kvalitet (til ildere eller katte), kødstykker og hele (evt.

Menneske & dyr

Visse steder i dens naturlige udbredelsesområde jages genetten for sin pels.

En smidig krop

Genetten har en smidig krop og kan klemme sig ind i og igennem steder, hvor hovedet kan komme ind.

Vær derfor meget opmærksom på, at der ikke er huller, sprækker, revner osv., som dyret kan undslippe igennem.

frosne) byttedyr (aflivede mus, rotter, kyllinger, duer, fisk, insekter).

Der kan suppleres med fugleæg, sød frugt og kogte grøntsager (f.eks. kartofler og gulerødder).

Variér fødeemnerne fra dag til dag, så det ikke bliver ensformigt.

8 Sociale behov

Genetten er normalt solitær (dog ses hunner ofte med større unger), men de kan også findes i par eller mindre grupper, specielt på steder med meget føde. Genetten har ikke som sådan territorier, som de forsvare, og hanner og hunners individuelle aktivitetsområder overlapper typisk i høj grad, mens områderne generelt holdes mere adskilt mellem individer af samme køn.

Det anbefales altid så vidt muligt at holde mindst to genetter sammen (f.eks. en neutraliseret han og hun fra samme kuld), så de har mulighed for at udvise naturlig social adfærd. Nogle individer vil være meget tolerante over for andre artsfæller, mens andre er mindre tolerante. Individer, der ikke kan tolerere at være i samme anlæg, skal holdes adskilt i hver deres del af anlægget (med f.eks. en skillevæg i tyk volieretråd), således at de stadig har kontakt (visuelt og gennem lyd og lugt), men ikke kan skade hinanden fysisk. Jo større anlægget er, og jo flere skjulesteder der er i anlægget, des større vil chancen være for, at individerne kan holdes og trives sammen.

Duftstoffer (fra hhv. analkirtler og kirtler på bl.a. bagbenene samt fra urin) gnubbes/afsættes af både hanner og hunner på forskellige objekter og muliggør kommunikationen mellem artsfæller ved at videregive information om formentlig individets identitet samt dets sociale og reproduktive status. I naturen bruges latriner også som en slags kommunikationscentral, hvor individer i området opnår information om hinanden.

Derudover bruges flere lyde og visuelle signaler i artsfællers kommunikation. Lydene inkluderer en hikkelyd, som fungerer som kontaktkald fra moder til unger samt fra han til hun i parringssæsonen, mens en klikkelyd bruges som advarsel under aggressive interaktioner. Ungerne har desuden en række lyde, de bruger under deres opvækst. Aggressivt kropssprog inkluderer rejsen af hårene langs rygsøjlen, krummet ryg, åben mund og visen tænder.

Genetten bør ikke holdes med andre dyr. Mindre dyr, som fugle og gnavere, må aldrig holdes med genetter, da de fungerer som byttedyr, og genetten med største sandsynlighed vil jage dem.

9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation

Avl af genetter kræver, at man på forhånd sætter sig grundigt ind i tingene.

Ynglesæsonen ses i naturen typisk at være i regntiden (månederne varierer afhængigt af området), ofte med to årlige højsæsoner. Genetter kan dermed få op til to kuld om året. Parringsseancen sker om natten, hvor et par genetter typisk har et langt forspil med en relativt kortvarig og evt. temmelig støjende parringsakt på et par minutter. Parringen gentages evt. en 4-5 gange på en nat. Hannen skal fjernes fra hende efter parringsseancen, hvorefter hunnen skal have meget ro (både fra artsfæller og mennesker), indtil ungerne er nogenlunde selvstændige.

Drægtighedsperioden varierer fra 56-77 dage, og kuldstørrelsen er 1-4, dog normalt 2-3 unger. Ungerne fødes i naturen i en beskyttet hule, hvorfor en foret redekasse med plads til både moder og unger skal være tilgængelig fra før fødslen.

De nyfødte unger vejer ca. 60-85 g, er blinde og døve, til de er ca. 10 dage gamle, dier hos moderen, til de er ca. 7-8 uger gamle, hvorefter de vil begynde at indtage fast føde og så småt vil lære at jage bytte. Indtil 4-måneders-alderen vil ungerne stadig die af og til hos moderen. Herefter vil de naturligt begynde at forlade moderen

Genetter har et stort behov for animalsk, proteinrig føde og skal dagligt fodres med kød, i stykker og hele, aflivede byttedyr. Foto: Odsherred Zoo

Genetten kan i naturen findes både alene og flere sammen. Det anbefales så vidt muligt at holde mindst to sammen, så de kan udvise naturlig social adfærd. Det er her vigtigt med rigelig plads og mange skjul. Nogle individer kan dog være mindre tolerante over for artsfæller end andre, og kan de ikke enes, skal de holdes adskilt men stadig med en vis kontakt. Foto: Allan Larsen

og etablere deres eget område. Først som 2-årig er genetten fuldvoksen, men det ses, at nogle individer først opnår kønsmodenhed i 4-års-alderen.

Ungerne må tidligst fjernes fra deres moder som 4 måneder gamle for at sikre, at de har lært tilstrækkelig naturlig adfærd fra deres moder og kuldsøskende til at blive selvstændige individer. Det vil være godt at holde (evt. neutraliserede) kuldsøskende sammen; dog må de ikke yngle, da afkommet vil blive indavlet.

10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

Indvoldsort er forholdsvist almindeligt hos genetter, og de bør derfor jævnligt tjekkes herfor hos dyrlægen.

Holdes genetter under gode, stimulerende forhold og gives godt, varieret foder, forekommer sygdomme sjældent.

11 Øvrige informationer

Udbredelse og levesteder

De fleste arter af genetter er udbredt i forskellige dele af Afrika. *G. genetta* har en relativt stor udbredelse og lever i Afrika, dele af Mellemøsten samt Sydeuropa (Portugal, Spanien, Frankrig og nogle af de omkringliggende øer). Forekomsten af genetten i Europa skyldes formentlig introduktioner af mennesker og ikke naturlig spredning.

Genetten lever i mange forskellige slags miljøer, i skove (undgår dog tæt skov), på savanne, græssteppe, i højland/bjergområder og områder tæt på bebyggelse og mennesker. Genetten lever generelt steder, hvor der er nok føde og skjul tilgængeligt.

Lovgivning

Genetten er opført i bilag 2 i Bekendtgørelsen (nr. 1021 af 12. december 2002) om privates hold af særlige dyr m.v.

Flere informationer

For kontakt til praktikere forhør dig hos Dansk Primat Sammenslutning – Foreningen for Exotiske Pattedyr (www.aber.dk).

Status i naturen

Genetten er ikke truet i naturen (IUCN: Least concern), men bestanden af underarten på Ibiza er muligvis faldende, hvorfor den her er i risiko for at blive truet i nærmeste fremtid.

